Цана асобнага нумару 20 гр.

Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 20 (167) Вільня, Серада 29 Лютага 1928 г. Год IV.

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Нахай жыве Беларускі Народ!

Зямля сялянству бяз выкупу!

АДРЭС РЭДАКЦЫІ І АДМІНІСТРАЦЫІ: Вільня, Востробрамская вул. № 8, кв. 1. (Wilno, ulica Ostrobramska Nr. 8, m. 1). Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадз. апрача сьвята. Рэдактар прыймае ад 12-ай да 2-ой гадзіны.

Орган Беларускага Сялянскага Саюзу. Беларуская палітычная, грамадзкая, літэратурная і гаспадарчая газэта. — ВЫХОДЗЕ Ў СЕРАДУ І СУБОТУ. —

ПАДПІСКА: На адзін месяц — 1 злоты, на тры месяцы — 3 зл., на шэсьць месяцаў — 4 зл., на год — 8 зл. Для заграніцы удвая даражэй. Аплата надрукаванага залежыць ад Рэдакцыі.

18 Беларусы, выбаршчыкі: мужчыны і жанчыны помніце, што гэта ёсьць адзіны беларускі сьпісак ува ўсіх 9 вокругах: Віленскім, Сьвянцянскім, Лідзкім, Наваградзкім, Беластоцкім, Горадзенскім, Бельскім, Берасьцейскім і Пінскім, 4-га і 11-га сакавіка ўсе галасуйце толькі за свой нумар! **18**

ГАЛАСАВАНЬНЕ.

Толькі некалькі дзён дзеліць нас ад дня галасаваньня ў Сойм. Хоць асталося вельмі мала часу, аднак мы павінны выявіць усе свае натугі, каб аканчальна зразумець за які сьпісак кандыдатаў павінен галасаваць Беларускі гаротны Народ.

Наш народ, перадусім, зьяўляецца народам працоўным, зложаным у аграмаднай большасьці з беднага сярмяжнага сялянства і з малай часткі пралетарыяту-работнікаў.

Вось гэтыя адзнакі—беднасьць і працоўнасьць, перадусім, кажуць, што нам не па дарозе з багатымі клясамі: панамі-абшарнікамі, капіталістымі-фабрыкантамі, купцамі і банкірамі з клясай польскіх урадоўцаў. Гэтыя буржуазныя клясы маюць сваю ідэалёгію і свае інтарэсы, зусім пярэчныя інтарэсам працоўных мас, а асабліва інтарэсам беларускага сярмяжнага сялянства і работнікаў. Трэба недаць, што на нашых землях гэтыя багатыя клясы прадстаўляюць вельмі невялічкую частку жыхарства нашага краю. Калі-б пры выбарах галасаваў толькі свой за свайго, багатыя за багатага, бедныя за беднага, Палякі за Паляка, а Беларусы за Беларуса, дык няма ніякага сумліву, што на нашых 9 вокругах ніводзен прадстаўнік ад паноў абшарнікаў і капіталістых не прайшоў-бы ў Сойм і Сэнат. Усе мандаты на беларускіх землях прыпалі-б на беларускі сьпісак кандыдатаў Беларускага працоўнага Народу. Але, на вялікі жаль, на перашкодзе гэтаму стаіць цемра вялікае часткі нашага працоўнага сялянства і работніцтва і нізкія інстынкты некаторых грамадзян, якія ў пагоні за невялічкімі грашовымі заработкамі ў прадвыбарным часе прадаюць паном свае ўслугі і ідуць агітаваць за сьпіскі кандыдатаў, на якіх пастаўлены асобы, яўна выступаючыя проці беларускага адраджэньня, проці сацыяльнага вызваленьня беларускіх працоўных мас. Маючы вялізарныя матэрыяльныя сродкі, абшарнікі, фабрыканты і банкіры наймаюць сярод маласьведамай часткі нашага жыхарства тысячы агітатараў, якія за грошы разьежджаюць па вёсках, вядуць нясумленную агітацыю за чужыя сьпіскі і, такім чынам, прадаюць інтарэсы Беларускага працоўнага Народу. Есьць ведама, што там, дзе нашая вёска ўжо праснулася, гоняць вон гэтых агітатараў, не даюць на'т ім прагаварыць. Але ня ўсюды беларуская сьведамасьць аднолькава пашырана. Сярод менш сьведамага сялянства прадажніцкія агітатары могуць абаламуціць значную частку выбаршчыкаў, і нагаварыць іх галасаваць за чужыя, варожыя нам сьпіскі, сьпіскі абшарнікаў, капіталістых і інш.

Так баламуцяць паны зусім нясьведамых сялян і работнікаў. Мала гэтага, багачы робяць падыход і да Беларусаў-выбаршчыкаў, сярод якіх нацыянальная і сацыяльная сьведамасьць ужо праснулася, але якія не аканчальна разьбіраюцца ў беларускім адраджэнскім руху. На такіх выбаршчыкаў яны наймаюць здэмаралізаваных і зусім сапсутых вырадкаў. На ўслугі польскім абшарнікам і „дэмакратам" пайшлі: навучоны спадар Янка Станкевіч, Чатырка, Паўлюкевіч і інш. Гэтая кумпанія „лові-мандат" запрадалася чужацкім інтарэсам і, карыстаючыся беларускімназовам, хоча запрапашчываць беларускі адраджэнскі рух і інтарэсы беларускага працоўнага сялянства. Доказам таго, што гэтая кумпанія на беларускасьці хоча прайсьці ў Сойм, каб там служыць чужым інтарэсам, зьяўляецца на'т і тое, што гэтыя скурнікі выставілі свае сьпіскі толькі ў 4 найбольш сьведамых беларускіх вокругах. Іншыя 5 вокругаў: Горадзенскі, Бельскі, Берасьцейскі, Пінскі, Беластоцкі, дзе глыбока свае корні запусьціла палянізацыя, гэтыя „Беларусы" аддалі на зьядзеньне польскім партыям. Чаму гэта так? Зусім ясна, што ў гэтых вокругах сьпіскі чужацкіх партыяў спадзяюцца самі ня даць рады са сьпіскам беларускім, а затым нанялі навучонага спадара Янку Станкевіча і Паўлюкевіча, каб яны, паслугоўваючыся беларускім назовам і радыкальнымі лёзунгамі, баламуцілі больш сьведамую беларускую вёску, з якой самі абшарнікі ня могуць даць рады. Уся работа панскіх слуг: Янкі Станкевіча і Паўлюкевіча скіравана толькі проці адзінага беларускага аб'яднанага фронту, каб адрываючы галасы ад сьпіску кандыдатаў беларускіх сялян і работнікаў, выступаючых на выбарах у блёку з іншымі нацыянальнымі меншасьцямі, — зрабіць крыўду Беларускаму Народу і, хоць часова, прытрымліваць яго сацыяльнае вызваленьне.

Гэтыя панскія слугі выступаюць на выбарах пад украдзенымі назовамі „Беларускіх сялян і работнікаў", а іхныя сьпіскі кандыдатаў маюць нумары 41 і 39. Выбаршчыкі-Беларусы павінны помніць, што гэта нумары не кандыдатаў Беларускага сярмяжнага Народу, а кандыдатаў слуг паноў-абшарнікаў і чужынцаў. Ніводзен беларускі голас не павінен пайсьці на гэтыя нумары і іншыя нумары абшарнікаў, капіталістых і іхных прыхвасаняў.

Галасаваньне 4 і 11 сакавіка павінна выказаць нашу палітычную сьпеласьць, павінна выказаць, што беларускія працоўныя масы ўжо добра арганізаваны і зьяўляюцца зусім сьведамымі, Абавязкам кожнага сьведамага і шчырага сына свайго народу, у працягу гэтых апошніх прадвыбарных дзён павінна быць усьведамленьне выбаршчыкаў-Беларусаў, каб у дзень 4-га і 11-га сакавіка ўва ўсіх абвадовых выбарных камісіях гарой над усімі быў наш нумар 18.

Поўны развал групы Янкі Станкевіча.

У апошнія дні перад выбарамі філяры групы Янкі Станкевіча, кандыдаты на сьпіску № 41: Флегонт Валынец, Ал. Каляда, Сухадолец Сымон і іншыя, пераканаліся, што Янка Станкевіч запрадаўся польскім „дэмакратам" і затым пакінулі спадара Станкевіча і адракліся на'т сваіх кандыдатур на сьпіску № 41 у Лідзкім вокрузе. У сувязі з гэтым у Лідзкім вокрузе спадар Я. Станкевіч атрымае пэўны правал, бо ўсе будуць галасаваць за сьпісак № 18.

Выбарная фільма.

Да стаарабрадцаў Сьвяцянскага Выбарн. Вокругу.

Браты Стараабрадцы!

Шмат ужо таму гадоў прайшло, як маскоўскія цары-тыраны адарвалі Вас ад роднай Вашай зямлі і высялілі за вашу прывязаннасьць да стараабраднай веры Вашых бацькоў. Многа чаго ад таго часу зьмянілася, толькі не зьмянілася Ваша гаротнае жыцьцё.

Гэта нядоля злучае Вас з Вашымі братамі Беларусамі, якія таксама як Стараабрацы церпяць паўгалоднае жыцьцё на вузенькім загончыку, а часта і зусім без зямлі. А нішто на сьвеце так ня лучыць людзей, як той аднолькавы цяжкі лёс.

Надыходзяць выбары ў Сойм і Сэнат. Глянем, што каля нас робіцца? Ці мы разам ідзём? Не, нас дзеліць буржуазія, багачы, якія хочуць галасамі беднякоў прайсьці ў Сойм, каб бараніць сваіх маёнткаў, сваіх камяніцаў і фабрыкаў. Маскоўскія чарнасоценцы зрабілі саюз з Вашай буржуазіяй, каб Вас яшчэ больш закабаліць у ярмо, каб Вы яшчэ больш цярпелі гора.

Гляньце на сьпісак № 20, куды Вас намаўляюць галасаваць! Хто там стаіць? Стаіць там на Сьвянцянскі вокруг ведамы багач Піманаў, які мае некалькі вялізарных камяніцаў у Вільні і ня толькі ў Вільні! Ці ён будзе Вас бараніць у Сойме? Ніколі! Ён толькі будзе старацца ў Сойме, каб не прапусьціць закону проціў багачоў, каб магнацкія маёнткі, барані Бог, ня былі падзелены між беззямельных.

Дык браты староверы! Ні аднаго голасу буржуазным ашуканцам з № 20. Усе галасуйце на № 18 Блёку Нацыянальных Меншасьцяў, бо там стаяць ня буржуі і паны, а вашы браты, тэсныя беларускія земляробы і працоўная інтэлігэнцыя.

Змагаюцца гэныя Беларусы за ўладу сялян і работнікаў, за роўнасьць усіх вераў і моваў, за зямлю бяз выкупу, за родную школу!

Ня дайцеся ашукаць буржуазіі, багачом і паном!

Толькі Беларускія сяляне і работнікі шчыра могуць змагацца за лепшы лёс бедняка!

Галасуйце толькі за сьпісак № 18. Запамятайце добра: **восемнаццаты!**

Сьвянцянскі Беларускі Акружны Выбарны Камітэт Блёку Нацыянальных Меншасьцяў.

Што трэба ведаць.

ТРЭБА ВЕДАЦЬ, што 4 сакавіка (марца) па новаму стылю выбары ў Сойм. Усе мужчыны і жанчыны, якія маюць поўныя 21 год, павінны пайсьці ў „абвадовую" камісію між 9 гадзінаю раніцы і 9 гадзінаю вечара і галасаваць за сьпісак № 18.

ТРЭБА ВЕДАЦЬ, што 1) трэба мець пры сабе дакумант асабістасьці, пашпарт, мэтрыку, вайсковую кніжачку, ці іншае якое пасьведчаньне.

2) Ісьці на выбары ляпей усёю вёскаю са сваім солтысам.

У выпадку непаразуменьняў, ці пры адсутнасьці ў каго-колечы з выбаршчыкаў дакумантаў асабістасьці — солтыс, можа сьцьвердзіць асабістасьць выбаршчыка.

ТРЭБА ВЕДАЦЬ, што 11 сакавіка, выбары ў Сэнат. Усе мужчыны і жанчыны, якія маюць поўных 30 гадоў веку, яшчэ раз павінны пайсьці ў тую-ж самую абвадовую камісію і падаць свой голас за сьпісак № 18.

ТРЭБА ВЕДАЦЬ, што ў абвадовай камісіі трэба атрымаць канвэрт з пячаткаю, палажыць у яго картачку з лічбаю 18, заклеіць і ўкінуць у скрынку (урну).

ТРЭБА ВЕДАЦЬ, што картачку з нумарам паказваць нікому ня трэба, і ніхто, нават старшыня ці сябра абвадовай камісіі, ня маюць права паглядзець, які нумар стаіць на картачцы.

ТРЭБА ВЕДАЦЬ, што картачка павінна быць з белай чыстай паперы. Апрача лічбы 18, на ёй нічога не павінна быць: ні точкі, ні чорточкі, ніякага іншага знаку і нават знаку №. Павінна быць толькі адна голая лічба 18. На адваротным боку картачкі такжа не павінна быць ніякае мазаніны, ні плямаў ні іншай якой пэцканіны.

ТРЭБА ВЕДАЦЬ, што лічба 18 на картачцы можа быць напісана рукою, ці надрукавана. Калі-ж вы не атрымалі гатовай картачкі з надрукаванай лічбай 18, дык зрабеце яе самі і самі напішыце 18.

ТРЭБА ВЕДАЦЬ, што муж даверу ад „Сьпіску Блёку Нацыянальных Меншасьцяў" па закону мае права сядзець за сталом у абвадовай камісіі і глядзець за правільнасьцю выбараў.

ТРЭБА ВЕДАЦЬ, што ніхто ня мае права памяшаць Вам выканаць Ваш грамадзкі абавязак, свабодна і па сумленьню. Ніхто ня бачыць, за які Вы нумар галасуеце.

— : —

Дык усе мужчыны і жанчыны сьмела галасуйце 4 і 11 сакавіка за № 18!

Выбаршчыкі Лідзкага вокругу, у паветах: Лідзкім, Валожынскім Ашмянскім, Маладэчанскім і Вялейскім 4 і 11-га сакавіка у Сойм і Сэнат

ГАЛАСУЙЦЕ ТОЛЬКІ ЗА СВОЙ НУМАР 18

Балючыя удары.

Апошнімі часамі Беларускі Цэнтр. Аб'яднаны Выбарны Камітэт адчуў вельмі балючыя ўдары.

Арыштаваны і пасаджаны ў вастрогі гэтакія асобы:

1) Б. пасол Ф. Ярэміч—віцэ-старшыня Беларускага Сялянскага Саюзу, кандыдат на галоўнаму сьпіску.

2) К. Юхневіч—віцэ-старшыня Бел. Сял. Саюзу, наш кандыдат па Сьвянцянскаму выб. вокругу.

3) Грамакоўскі—кандыдат па Віленскаму выб. вокругу.

4) Салавей—кандыдат па Берасьц. выб. вокругу.

5) Галяс—кандыдат па Лідзкаму выб. вокругу.

А таксама арыштаваны нашыя працаўнікі:

6) Булыга Язэп—у Браслаўскім п.

7) Дварэцкі Мік.—сябра Цэнтр. К-ту Бел. Хрысьц. Дэмакраты.

8) Шутовіч Янка—таксама.

9) Краўчонак Ант.—у Дзісьнен. п.

10) Кулік Ст.—У Валожынскім п.

11) Карэцкі Язэп—у Сьвянцян п.

Засуд і арышт бышага пасла Васіля Рагулі.

27-га лютага адбыўся ў Наваградку суд над б. паслом Васілём Рагуляй. Пасьля разгляду справы і дапросу толькі трох сьведкаў з боку абвінавачаньня (дадатковых сьведкаў б. пас. Рагулі суд ня прыняў). — **Суд засудзіў п. Рагулю на 2 гады цяжкага вастрогу (катаргі). Зараз пасьля прыгавору п. Рагулю арыштавалі і пасадзілі ў вастрог у Наваградку.**

Былы пасол Рагуля зьяўляецца першым кандыдатам у Сойм і Сэнат у Наваградзкім выбарным вокрузе па сьпіску Блёку Нацыянальных Меншасьцяў № 18. Пасьля выбараў Сойм ці Сэнат можа пастанавіць устрымаць выкананьне прысуду і выпусьціць п. Рагулю з вастрогу.

Са Стоўпцаў надыходзяць гэтакія весткі.

Справа першая.

Тыдзень таму назад быў у нас гэтакі выпадак: у вёску Мікалаеўшчыну Стаўпецкай гміны, прыехаў агітатар ад „Вызваленьня" і ад беспартыйнага блёку. Увечары першы зрабіў сабраньне, але тут не на такіх напаў: прысутныя патушылі сьвятло і так далі штурханцоў, што ён ня ўбачыў дарогі, кудэю ехаў сюды. А бэбэхавец, бачыць, што гэта самае чакае і яго, дык схапіўшы шапку пад паху, халамыдзіну сваю на плечы, і дай Бог ногі. З таго часу ашуканцы больш к нам не пад'яжджаюць.

Справа другая.

У вёску Сьцецкі, Стаўпецкай гміны 22 г.м. прыяжджалі рабіць сход бэбэхаўцы і хацелі сабраць нейкія подпісы, каб галасавалі за нумар 1. Але ім тут неўдалося ўзяць на сваю панскую вуду нашых сялян. Мусіць за іх і будуць толькі галасаваць тыя, каторыя ня сумеюць адрожніць белага ад чорнага.

Прадвыбарны настрой сялянства.

У сувязі з прыбліжэньнем выбараў у Сойм і Сэнат, цікава выясьніць, як адносіцца да гэтага найвялікшая група выбаршчыкаў — беларускае сялянства.

У нашым Нясьвіскім павеце сялянства вельмі пільна сочыць за ходам прадвыбарных падзеяў і агітацыі.

Выбарнымі справамі цікавяцца ня толькі мужчыны, але і жанчыны. Даволі пахадзіць кірмашовым днём па рынку Нясьвіжу, ці Клецку, патаўхацца каля сялянскіх вазоў, як пачуеш сярод іх толькі гутаркі аб выбарах.

Сялянства бярэ ад агітатараў розную літэратуру, чытае яе і вырабляе свой вельмі крытычны пагляд. Так напр. да ўсіх польскіх партыяў сялянства Нясьвіскага пав. адносіцца з недаверам; глядзіць на іх, як на спэкулянтаў-ашуканцаў і пэўна, што 4 і 11 сакавіка ня дасьць за іх ніводнага голасу. Дарма хваліцца Нясьвіская газэта „Wspólna sprawa", што сялянства прыхільна адносіцца да Беспартыйнага блёку. Агітатараў гэтага „блёку" проста гоняць вон. У панядзелак, 20. II г. г. у Клецку гэткім агітарам так далі сяляне, што каб не паліцыя, дык дрэнна-бы яны сябе пачулі.

Аб Паўлюкевічу і яму падобных „дзеячох", зусім нічога ня чуваць. Найбольш сяляне аддаюць свае сымпатыі Блёку Нацыянальных Меншасьцяў з яго сьпіскам № 18.

Вельмі ахвотна бяруць выбарную літэратуру і адносяцца да яе з нейкаю пашанаю. Асабліва карыстаецца імя б. пасла Рагулі і надта шкадуюць, што паслу нават забаронена выяжджаць на правінцыі. Пашырае свае ўплывы „Работніцка-Сялянскае Аб'яднаньне". Аддак, псуюць гэтыя ўплывы весткі аб зблёкаваньні гэтай групы з польскімі камуністымі. Кампраміту іх і імя ведамага правакатара Ваявудзкага.

Сяляне! Не даймася нікому сябе ашукаць. Ніводнага голасу польскім партыям, якія ўжо здрадзілі нас сваімі абяцанкамі; ніводнага голасу фальшывым беларускім партыям, якія істнуюць на чужацкія грошы з мэтаю разьбіваньня беларускіх галасоў; ніводнага голасу групам, ідучым на повадзе камуністых і правакатараў.

Усе, як адзін, галасуйма за сьпісак Беларускага Аб'яднаньня Блёку Нацыянальных Меншасьцяў, за нумар 18.

Селянін.

Хто за гэта будзе плаціць?

„Dziennik Wilieński" № 39 ад 18 лютага г. г. піша наступнае:

У часе цяперашняй выбарнай акцыі Беспартыйны сьпісак № 1 разьвівае нячутую прапаганду пры помачы тэхнічных сілаў войска. У бліжэйшым часе пры помачы рэфлектараў, праўдападобна вайсковых, пры газавай хмары на небасхіле мае быць створаны адсьвет адзінкі. Апрача гэтага, аэрапляны пры помачы фасфарызуючай матэры, будуць вечарамі выпісваць на небе лёзунг: „Галасуйце на сьпісак № 1".

З жыцьця Польшчы.

Студэнты б'юцца за .. шапкі.

У Кракаве 10 і 11-га лютага паміж польскай студэнскай моладзяй і жыдоўскай адбыліся вулічныя бойкі. Прычынай сутычак былі,.. шапкі. Польскім студэнтам не падабалася, што Жыды носяць шапкі такога-ж коляру, як і яны, і дзеля гэтага першыя напалі на Жыдоў. 10 лютага раненых ня было, бо паліцыі ўдалося хутка разагнаць „рыцараў", але за тое на другі дзень шмат студэнтаў пашло дамоў з сінякамі і гузамі, а двох, як цяжка раненых, прышлося завясьці ў шпіталь.

Падобныя падзеі адбыліся нядаўна ў Львове.

Новая арганізацыя судоў.

Новая арганізацыя судоў на абшары ўсей Польшчы будзе ўведзена ад 1 студзеня 1929 году. Паводле абвешчанага 7 лютага дэкрэту, ад Новага Году будуць існаваць наступныя суды: Міравыя Суды (Sądy Pokoju), Меставыя Суды (Sądy Grodzkie), Акружныя Суды, Апэляцыйныя Суды і Найвышшы Суд у Варшаве. Міравы судзьдзя будзе выбірацца жыхарствам валасьці на працяг 5 гадоў. Свае абавязкі ён будзе спаўняць бясплатна. Канцэлярыя яго будзе пры гміне, і на яе кошт. Міравым судзьдзёй можа быць выбраны толькі той, хто ўладае польскай мовай, ёсьць польскім грамадзянінам, скончыў 6 клясаў сярэдняй школы і інш. Да іх кампэтэнцыі будуць належаць дробныя справы, вартасьць якіх не перавышае 200 зл. Ад прысудаў Міравых Судоў можна падаваць апэляцыю ў Меставыя Суды.

Сучасныя Міравыя Суды пераімянуюцца ў Меставыя Суды. Кампэтэнцыя апошніх, а так-жа судоў вышэйшых мала пераменіцца.

Тэлеграма б. пас. Баліна Пілсудзкаму.

„Kurjer Wileński" № 43 (1090) падае наступнае:

Як ведама, жонка б. пасла Баліна Акружным Віленскім Судом прыгаворана за шпіёнства на тры гады вастрогу.

Як падае варшаўская „Нае Фолькс-цайтунг", б. пасол Балін, каторы цяпер жыве заграніцаю, зьвярнуўся з тэлеграфнаю просьбаю да Пілсудзкага, як прэм'ера, каб да разгляду справы п. Балінавай другою інстанцыяю яна была звольнена з вастрогу пад каўцыю. На каўцыю Балін прапануе 100 тысячаў злотых, якія Скарб Дзяржавы вінен яго жонцы за зямлю, адабраную ёй на мэты „рольнай рэформы" і 350 гэктараў лесу, — уласнасьці Балінавай.

Паліцэйскія рэвізіі — толькі ў дзень.

Міністэрства Справядлівасьці прырыхтавала ўставу карнага паступаньня, каторая ў хуткім часе будзе дастаўлена Радзе Міністраў. Між іншым, устава прадбачыць, што абвінавачаны ўжо ў часе сьледзтва ці судовых чыннасьцяў у току сьледзтва, можа жадаць, каб яму выясьнена, які праступак яму закідаецца і якія довады проціў яго сабраны.

Пракурор абавязаны прырыхтаваць акт абвінавачаньня ў працягу 2 тыдняў ад часу атрыманьня акту сьледзтва.

Карэспандэнцыю ці іншыя паперы, забраныя пры рэвізіі, можа пераглядаць пракурор і Суд.

Рэвізіі могуць быць даконваны выключна ў дзень.

РОЗНЫЯ ВЕСТКІ.

— У Варшаве на фабрыках Фукса забаставала каля 600 работнікаў. Прычына забастоўкі—выдаленьне работніцкіх дэлегатаў, якія дамагаліся для работнікаў чалавечага абыходжаньня.

— У Чэнстахове на стальной фабрыцы выбухам растопленай сталі апалена 4 работнікаў і 2 інжынераў, з каторых 3 работнікаў цераз кароткі час памерла.

Што дзеецца ў сьвеце?

Паветраная катастрофа.

У часе манэўраў у Мэконе (Амэрыка) на адным аэрапляне здарыўся прадчасны выбух бомбы. Выбухам былі разьбіты крыльлі, а ў лётніка сарвана галава. Аэраплян зваліўся з вышыні 7.000 мэтраў (каля 7 вёрст) на адну з галоўных вуліцаў места, пры чым было ранена балей 20 чалавек і 1 забіты.

10-годзьдзе незалежнасьці Эстоніі.

24 лютага Эстонія сьвяткавала ўгодкі 10-годзьдзя свае незалежнасьці. Асабліва пышна прайшло сьвяткаваньне ў сталіцы Эстоніі, Таліне (б. Рэвель), куды зьехаліся прадстаўнікі ад другіх прыБалтыцкіх дзяржаваў.

У сувязі са сьвяткаваньнем угодкаў эстонскі ўрад амністыраваў 508 чалавек вязьняў, з якіх звольнена з вастрогаў 255 чалавек, а рэшце—зьменшана кара. Паміж амністыраваных ёсьць 72 палітычных вязьняў.

10-годзьдзе існаваньня чырвон арміі.

23 лютага ў Маскве адбылося ўрачыстае сьвяткаваньне ўгодкаў 10 годзьдзя існаваньня чырвонай арміі. На фабрыках, ува ўсіх установах і ваенных часьцях ладзіліся ўрачыстыя мітынгі. Па поваду ўгодкаў „ЦК" дараваў усім былым партызанам і чырвонаармейцам шмат палёгкаў і прывілеяў у галіне падаткаў, рэнтаў і выхаваньні дзяцей. На гэтыя мэты асыгнавана 10 міл. рублёў.

Паўстаньне на вастравох Самоа.

На вастравох Самоа (калёнія Англіі на Ціхім акіяне, каля Аўстраліі) выніклі паважныя беспарадкі тубыльчых пляменьняў. Паўстанцы захапілі некаторыя пасяленьні. Аўстралійскі ангельскі ўрад на супакоеньне паўстанцаў паслаў ваенныя караблі.

Антыангельскія деманстрацыі ў Індыі.

Камісія Саймона ўжо знаходзіцца ў Калькуце. Індускія нацыяналістыя наладзілі дэманстрацыі проціў гэтай камісіі. Дэманстранты ходзяць па вуліцах са сьцягамі, напісы на якіх прапануюць камісіі неадкладна пакінуць Індыю. На адным з сабраньняў учасьнікі пастанавілі байкатаваць ангельскія тавары.

174 ахвяры карнавалу.

У Мюнхэне (Нямеччына) 20 лютага, калі праходзіла карнавальная працэсія, публіка, з мэтаю далучыцца да працэсіі, прарвала паліцэйскія кардоны. Такім чынам, было выклікана страшэннае замешаньне. 174 чалавекі задаўлены ў натоўпе.

Казьні камуністых у Кітайшчыне.

Замежныя газэты пішуць, што, па весткам з Паўдзённае Кітайшчыны, ўрад энэргічна вядзе расправу з камуністычнымі агітатарамі. Апошнімі днямі ў Ханькоў абезгалоўлена 26 камуністых.

Кітайская паліцыя даконвае вобшукі на кватэрах і месцах, дзе жывуць камуністыя.

Бандыцкія напады ў Амэрыцы.

На мінулым тыдні шэсьць уваружаных бандытаў затрымалі паштовы цягнік каля Чыкага, абстраляўшы яго рэвальвэрамі і ружжамі. Пасьля гэтага бандыты ўварваліся ў паштовы вагон і, стэрарызаваўшы праваднікоў і пасажыраў, зрабавалі 60 тысячаў фунтаў штэрлінгаў. Калі ўжо ўсе грашовыя куфры былі апарожнены, бандыты ўзарвалі дынамітам вагон і ўцяклі на аўтамабілях.

Некаторым днём гэтага нешчасьлівага тыдня быў даканаы напад на банк у месьце Канзас-Сіці. Каля паўдня 12 уваружаных грабежнікаў з машыновымі ружжамі ўварваліся ў памешканьне банку. Адныя з грабежнікаў стралялі ў служачых, другія рынуліся да касаў. Зрабаваўшы 50 тысячаў даляраў грабежнікі паўцякалі. У часе нападу ў банку было балей 70 служачых.

Электрычны аэраплян.

У Дэтруа (Амэрыка) 24 лютага палк. Ліндбэрг і маёр Лянфье пробавалі новы аэро-матор, каторы прыводзіўся ў рух не бянзынам, а электрыкаю. Проба ўдалася. Матор дзеяў са скорасьцю 30 абаротаў у сэкунду. Вынаходца гэтага матору Гіндэрсо цьвердзіць, што матор можа дзеяць у працягу 2000 гадзінаў бяз новага зараду. Гэты вынаходак можа зрабіць вялікі пераварот ува ўсей тэорыі аэранаўтыкі (паветраплаваньня).

Бунт вязьняў.

Газэты пішуць, што на мінулым тыдні ў бэрлінскім Тэгельскім вастрозе, дзе заключана каля 1500 чалавек, здарыўся бунт апошніх.

У дзень бунту вязьні, акончыўшы працу ў вастрожных майстроўнях, раптам адмовіліся здаць дазорцам інструманты, каторымі яны працавалі і напалі на стражу. Кіраўніком бунтароў зрабіўся вязень-цыган. Па яго паказцы вязьні збудавалі барыкады ў майстроўнях і цэлях, паднялі сільны шум, схапілі сталярныя нажы і нават з аружжам кінуліся на дазорцаў. У вастрог былі выкліканы атрады паліцыі і войска, каторыя толькі да вечара вярнулі парадак. Некалькі дазорцаў аказалася раненымі.

РОЗНЫЯ ВЕСТКІ.

— У Вене таварны цягнік, нагружаны вуглём, папаў на іншую дарогу, наткнуўся на завалу і зваліўся на вуліцу. Некалькі чалавек цяжка ранена.

— Вашынгтонская сэнацкая камісія зацьвердзіла ўмову з Польшчаю аб абмене праступнікамі паміж Польшчаю і Злучанымі Штатамі.

— 23 лютага, пасьля доўгіх спробаў і высілкаў, стварыўся новы югаслаўянскі габінэт. Прэм'ерам новага габінэту ёсьць Вукіцэвіч.

22 лютага ў Гаване (Амэрыка) закончылася панамэрыканская канфэрэнцыя, у каторай прыймалі ўдзел прадстаўнікі ад усіх дзяржаваў Амэрыкі.

Выбаршчыкі Беларусы, паклапаціцеся дастаць па 2 картачкі з №. 18, каб аддаць 4-га, а другую 11-га сакавіка.

Працэс „Беларускай Сялянска-Работніцкай Грамады".

(Паводле вестак польскай прэсы).

(Другі дзень).

Акт абвінавачаньня.

На другі дзень працэсу чытаўся акт абвінавачаньня. У часе чытаньня старшыня суду два разы выдаляў публіку з залі. Гэта было зьвязяна з чытаньнем тых частказ акту абвінавачаньня, у якіх гаварылася аб вельмі інтымных адносінах „Грамады" з суседнімі дзяржавамі. Рэшта чыталася пры адчыненых дзьверах. Вось скарочаны зьмест акту абвінавачаньня.

Ад чэрвеня 1926 году на абшары паўночна-ўсходніх ваяводзтваў пачалі зьяўляцца весткі аб нябывалых да гэтага часу высілках арганізаваньня сялянскіх масаў зусім новаю партыяй—Беларускаю Сялянска-Работніцкаю Грамадою. „Грамада" стварылася ў выніку разлому Соймавага Беларускага Пасольскага Клюбу. Кіраўнічыя сілы гэтага адлому знаходзіліся ў руках 5-ці пасноў: Тарашкевіча, Рак-Міхайлоўскага, Мятлы, Валошына і Сабалеўскага, пад дыхтоўку Маскоўскага „Комінтэрну". Духовым правадыром гэтай камуністычнай экспозытуры быў пасол Тарашкевіч.

Лёзунгамі гэтай арганізацыі былі: „актывізацыя масаў — зямля для сялянства бяз выкупу; зьмяншэньне, ці абсалютнае скасаваньне падаткаў; пашырэньне ненавісьці да палякаў; работніцка-сялянскі ўрад; адарваньне ад Польшы" і г. д. На адбытых у Маскве „IV кафэрэнцыі камуністычнай партыі Польшчы" і „III канфэрэнцыі камуністычнае партыі Заходняй Беларусі" даюць падрабязны плян дзейнасьці. Па атрыманьні згоды на плян ад кіраўнікоў—прыступлена да працы, і 1 чэрвеня 1926 г. Соймавы Клюб паведамляе Камісара Ураду на м. Вільню аб адчыненьні ў Вільні „Цэнтральнага Сэкрэтарыяту" „Грамады". Для ўсіленьня арганізацыі ўзьнікае „Сель-Роб" на Валыні з пасламі Казіцкім, Чучмаём, Макаўкаю і інш. У Вільні Вацлаў Алейнічак закладвае „ППС-лявіцу".

Арганізацыйна „Грамада" была збудавана так: ніжэйшаю адзінкаю быў гурток, які складаўся з сяброў, мужаў даверу і мясцовага камітэту. Гурткі былі падпарадкаваны павятовым камітэтам, гэтыя Цэнтральнаму Сэкрэтарыяту, над якім стаяў Цэнтральны Камітэт, а далей Агульны Зьезд. Арганізацыйныя ўлады выбіраліся сябрамі, у запраўднасьці-ж яны вызначаліся з камуністых.

Кідаючы аграмадныя грашовыя сумы на прапаганду, правадыры асягнулі пастаўленую мэту: масавасьць грамадзкага руху. 10 сьнежня 1927 году у 27 ўсходніх паветах „Грамада" лічыла 1586 гурткоў пры 26.558 сяброх. У склад яе ўваходзілі нават расейцы і жыды. Рабіліся стараньні вытвараць адшчапенцаў „мэтадыстаў і батыстаў" і ўцягнуць іх у „Грамаду". Некаторыя з кіраўнікоў „Грамады" памагалі ім грашыма, тлумачылі рэлігійныя пісьмы і г. д.

З арганізацыйным узростам „Грам." і непамерна хуткім павялічэньнем яе сяброў, павялічваецца праступнасьць, ці то агульная, пераважна на грунце апору ўладам, ці на грунце антыдзяржаўнай агітацыі, кальпартажу нялегальнай літэратуры і яе распаўсюджваньня.

Многа гавораць і грашовыя адносіны „Грамады". Першыя банковыя апэрацыі „Беларускага Каапэратыўнага Банку" распачаліся ў канцы 1925 году укладамі Валошына (100 даляраў), Тарашкевіча (211 даляраў) і ў гэтым-жа дню выдана пажычак на 400 даляраў. Банк гэты меў кантакт з „Транзытным Банкам" у Рызе, на паведамленьні якога за кароткі час выплаціў розным асобам 10.985 даляраў. У Банку правадыры „Грамады" ўкладалі свае ашчаднасьці. У часе зачыненьня Банку яны складалі: Валошына 450 даляраў і 21 злотых; Тарашкевіча 312 дал. і 5 злотых; Астроўскага 598 дал. і 6451 зл.; Веры Тарашкевіч 507 дал. і 136 зл.; Мятлы 774 дал. і 73 зл.; Міхайлоўскага 939 дал. і 2450 зл.; Антаніны Астроўскай 30 дал і 3450 зл.; Сабалеўскага 979 злотых і г. д.

Трэці дзень працэсу. (25 лютага).

Далейшы працяг акту абвінавачаньня.

„Грамада" сыстэматычна імкнулася да апанаваньня ўсіх беларускіх культурна-прасьветных установаў. Сябры „Грамады" увайходзілі ў „Таварыства Беларускае Школы", „Беларускае Выдавецкае Таварыства", „Беларускае Навуковае Таварыства", „Беларускае Таварыства Помачы Ахвярам Вайны", мелі ўплыў на „Студэнцкі Саюз" і „Віленскую Беларускую Гімназію".

„Грамада" не пакінула і войска. Пры помачы „Комсомола" вяла ажыўленую агітацыю ў вайсковых часьцях і зьбірала розныя вайсковыя дадзеныя. Маладыя рэкруты атрымлівалі інструкцыі ў каторых, між іншым, гаварылася: „Не дзеля таго ідзеш у войска, каб служыць пузатым генералам і афіцэрам, але-ж дзеля таго, каб навучыцца метка страляць, калі трэ' будзе, у капіталістых і буржуяў".

У гэтых пачынаньнях памагае беларуская прэса, каторая бясплатна рассылала свае газэты падпішчыкам. Спэцыяльныя карэспандэнцыі чэрняць „Палякаў, якія не ўважаюць нас за людзей, але за быдло", нападаюць на суды, на ксяндзоў, „якія зьдзіраюць з людзей скуру за хрэст і бароняць паноў", на школьных інспэктараў, на асаднікаў. „Грамада" разьвівае цэлую „выўратовую" сыстэму. Вядзе агітацыю процiў камасацыі. Заклікае да тэрору процiў школаў і байкоту іх, заклікае не плаціць падаткі, зьбірае подпісы пад дамаганьням амністыі для палітвязьняў.

Усёю гэтаю акцыяй кіруе „Міжнародны Сэкрэтарыят" у Варшаве, у склад якога ўвайходзяць такія партыі: „Незалежная Сялянская Партыя (N.P.Ch.)", „Грамада", „Воля Народу", „Хлопскі Саюз" і "ППС—лявіца", а так-жа прадстаўнікі „Незалежнай Сацыялістычнай Партыі Працы" і „Паалей Сыёну".

Пад дыхтоўку сэкрэтарыяту рабіліся мітынгі і дэманстрацыі. Сьведкаю гэтага была Вільня 8, 11 і 14 сьнежаня 1926 году. Апошняя — у часе пабыту ў Лукіскім вастрозе ангельскага камуністычнага пасла Шэфэрда з тлумачом Штэрліхам.

У цеснай сувязі з гэтаю галінаю працы „Грамады" быў МОПР (Міжнародная Арганізацыя Помачы Рэвалюцыянерам), які дастарчаў грошы на патрэбы вязьняў і аплату адвакатаў. Рэвізія ў адваката Родзевіча дала матэрыялы, згодна якіх мелася быць арганізавана „Агульнае бюро абароны" з асобаю таксаю для абаронцаў.

Не прапускаліся аказіі і да маніфэстацыяў з прычыны розных камуністычных угодкаў і сьвяткаваньняў. Аднэю з такіх маніфэстацыяў была ў Косаўскім павеце 7 лістапада 1926 году, калі адбыўся паход з пяяньнем: „Сьмела таварышчы ў ногу" і „Уставай праклятцьцям заклеймёны". Паход гэты закончыўся мітынгам, на якім дайшло да сутычкі з паліцыяй.

Балей за ўсё „Грамада" заклікала да апору ўладзе. Напр., на абшары аднаго ваяводзтва зусім такі ў кароткім часе ўзбуджана балей 100 судовых справаў 257 грамадаўцам за апор уладзе. Апор гэты пераходзіў у забойствы агентаў паліцыі, а ў Косаве 3 лютага 1927 году закончыўся крывавую сутычкаю з паліцыяй, прычым было забітых 6 асобаў.

Гэта, можна сказаць, агульная характарыстыка дзейнасьці „Грамады".

У далейшым працягу „Акт абвінавачаньня" дае характарыстыку важнейшых асобаў гэтага працэсу і разважае „выўратовую" дзейнасьць „Грамады" на абшарах паветаў: Стаўпэцкага, Наваградзкага, Пружанскага, Ваўкавыскага і Сакольскага.

На гэтым закончыўся трэці дзень працэсу.

Беларусы, Сяляне і Работнікі!

18

гэта адзіны беларускі сьпісак, за каторы Вы павінны галасаваць.

Гэтыя нумары, каторыя надрукааны збоку, выраж і імі галасуй 4-га сакавіка ў Сойм, 11-га ў Сэнат. Лішнія нумары аддай суседзям. Глядзі толькі, каб нумары былі чыстыя.

НАВІНЫ.

— **Спэктакль у Нарэўцы.** У нядзелю 19.II. 1928 г. Гуртком Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры ў Нарэўцы была наладжана беларуская спэктакль-вечарына. Адыграны былі п'есы: „Шчасьлівы муж" і „Конскі партрэт". Ролі адыграны добра, прысутныя, каторых было многа асталіся здаволены. Шчырая падзяка аматарам.

— **Праваслаўная сэмінарыя без беларускае мовы.** Як ведама, дзякуючы пратэкцыі кумпанаў з „Kurjera Wileńskiego" Янку Станкевіча зацьвердзілі выкладачом беларускае мовы ў праваслаўнай сэмінарыі ў Вільні. Але вось ужо трэці месяц, як пачаліся выбары ў Сойм, наўчоны Янка Станкевіч ня ходзе на лекцыі беларускае мовы. Такім чынам, зрусыфікаваная і спольшчаная сэмінарыя, дзякуючы „ідэовасьці" наўчонага спадара, зусім пазбаўлена беларускае мовы.

Паскольні дырэкцыя сэмінарыі не зьвяртае на гэта ўвагі, беларускае грамадзянства павінна запратэставаць процi гэтага і дамагацца аддаленьня з сэмінарыі „прафэсара" беларускае мовы, які ня ходзе на лекцыі, а займаецца „палітыкай".

— **„Камуністычныя ячэйкі".** Паводле польскіх газэтаў апошнімі днямі на абшары Слоніма палітычная паліцыя зьліквідавала „камуністычную" арганізацыю, Арыштавала агулам 11 асобаў, якіх зараз-жа пасадзілі ў вастрог. Вінавацяцца яны, між іншым, у тым, што ўтрымлівалі цесны кантакт з П. П. С. ў Менску.

— **Напад ваўкоў.** У ночы з 18 на 19 лютага, калі купцы, якія вярталіся з Даўгінава, праяжджалі каля лесу ў 10 кілёмэтрах ад Будслава, на іх напала стая ваўкоў і проста-такі мамэнтальна загрызьлі коняў. Дзякуючы абароне пасажыраў, якія ехалі на станцыю Будслаў—не дайшло да чалавечых ахвяраў.

Да ведама зацікаўленых адкладам ваеннай службы.

Камісар Ураду на м. Вільню падае да агульнага ведама наступнае:

Дзеля таго, што часта здараюцца выпадкі беспасярэдняга падаваньня ў Міністэрства Вайсковых Справаў, мінаючы ўстановы ніжэйшых інстанцыяў, просьбаў, адносна адкладу ваеннай службы, прадчасных отпускаў, перасоўваньня тэрміну прыйма, дазволу атрымліваць замежныя пашпарты, звальненьня ад вайсковае службы з прычыны стараньняў аб замежным грамадзянстве і г. д.— Міністэрства Вайск. Справаў выясьняе:

Усе просьбы, скіраваныя беспасярэдна ў Міністэрства Вайсковых Справаў мінаючы ўстановы адпаведных інстанцыяў, будуць зварочвацца прасіцелям без разгляду, дзеля таго, што гэтыя просьбы, у большасьці выпадкаў не падцьверджаны ніякімі дакумантамі і ня могуць з фармальнага боку атрымаць вырашэньня ў Мін. Вайсковых Справаў. М. В. С. змушана гэтыя просьбы перасылаць да падпарадкаваных сабе вайсковых уладаў, ці ўладаў адміністрацыйных з мэтаю дакладнага высьвятленьня стану рэчы, што дзеля значнай адлегласьці дадзенай установы ад Варшавы трывае некалькі тыдняў і не ляжыць у інтарэсе прасіцеля.

Камісарыят Ураду на м. Вільню з з свайго боку напамінае, што разгляд і вырашэньне просьбаў адносна адкладу ваеннай службы (адзіныя карміцелі, кіраўнікі спадкаберных земляробскіх гаспадарстваў, вучні, студэнты, тэрмінатары рамёслаў) належыць выключнай кампэтэнцыі адміністрацыйных уладаў I інстанцыі (Староста, Камісар Ураду). Перасыланьне-ж гэтых справаў вайсковым уладам мінае мэту і выклікае непатрэбнае адцяганьне ў вырашэньні іх.

(—) Ішора
Камісар Ураду.

18 18 18 18 18

ВЕСТКІ З КРАЮ.

Дзе выхад?

(Голас з вёскі Нясьвіскага павету).

Браты, Беларусы! Да выбараў у Сойм і Сэнат асталося нямнога часу. 4 і 11 сакавіка будзе важыцца вашая доля. У гэтыя дні, усе, як жанчыны так і мужчыны, павінны падаць свой голас за любую партыю без усялякага прымусу.

Тут кожны затрымаецца і падумае— за каго-ж падаць свой голас, каб зноў не ашукацца, як гэта было 5 гадоў таму назад.

За гэтыя пяць гадоў кожны Беларус даведаўся, якая партыя і чаго дамагалася. Перад мінулымі выбарамі вялікі ўплыў на нас, Беларусаў, мелі ППС і „Вызваленьне". Ну, мы пераважна і галасавалі на іх. Добра. А што-ж нам далі ППС-ы і „Вызваленцы"? — асаднікаў, а з беларускай школы яны толькі сьмяяліся.

Цяпер покі-што „Вызваленцы" „вызваліліся" з нашага павету, але ППС-ы— трымаюцца.

Гэтым ППС-ам я толькі хачу напомніць іх мітынг у Клецку, дзе б. ППС-каму паслу Дзенгелеўскаму сяляне амаль што не далі прамаўляць. Дык, вось, паны ППС-ы — вас усіх на ўсім Нясьвіскім павеце чакае такі лёс!

За тое нейкаю лялькаю хоча выйсьці партыя са сьпіскам № 1. Вядзе яна шырокую агітацыю, натварыўшы платных агентаў. Паміж гэтых агентаў ёсьць нават і сяляне, як Булгай у в. Кіркаўшчые, ёсьць і у в. Лані і Ваніловічах. Гэтыя агенты, як авечкі бляюць, што яны беспартыйныя, што трэба галасаваць за сьпісак № 1.

У Нясьвіжы нават утварыўся павятовы камітэт беспартыйнага блёку, які выдаў адозву ў беларускай мове, аж нават з вершам...

Але, браты, Беларусы, трэба кожнаму ведаць, што гэта за беспартыйны блёк, калі ў Нясьвіскім яго камітэце ёсьць і стараста, і войты і некаторыя солтысы, адным словам сябры адміністрацыі — ўраду. Імкнуцца яны толькі ашукаць нас, сялянаў-лапатнікаў, бо ў вёсках нашых пануе цемната. А гэта на руку „беспартыйнікам".

Заглядае ў іншыя вёскі „Сялянская Ніва". Дык кожны, хто чытае, павінен растлумачыць другім за каго сапраўды галасаваць, а ня то, што слухаць Булгая і падобных яму. Іх трэба гнаць з вёсак, бо годзе нам засьляпліваць вочы—кожны за мінулые 5 гадоў даведаўся хто вораг, а хто прыяцель для селяніна.

Дык сяляне — Беларусы! У дзень 4 і 11 сакавіка, ня гледзячы ні на якую пагоду ідзіце галасаваць, але не за ППС-аў, не за Вызваленцаў, не за беспартыйны блёк № 1, а за свой сялянскі нумар 18.

Гэта і будзе наш найлепшы выхад.

Зорка.

Цікавы чалавек.

(в. Дабучын, пав. Пружанскага).

Як і ў іншых вёсках, у нас існуе польская паўшэхная школа, бо на паданыя ў 1926 г. 57 дэкляpацыяў на 76 дзяцей аб адчыненьні школы ў роднай мове, да гэтага часу школьны інспэктар маўчыць. У гэнай паўшэхнай школе малодшых дзяцей вучыць вучыцелька, а старэйшых — вучыцель.

Дык вось, абмінуўшы вучыцельку, нядатную ўжо да сваей працы, — хачу сказаць некалькі слоў аб вучыцелю, праца якога ідзе ў такім кірунку, каб „і козы былі сыты і сена цэлым". Дзеля здабыцьця да сябе сымпатыі тутэйшага жыхарства вучыцель гаманіць да іх пабеларуску, бо другое мовы напэўна ня ведае. Выпісаў на 25 ці 30 злотых беларускіх кніжак і ахвотна распаўсюджвае часопісь „Беларускі Дзень". У мінулае лета езьдзіў у Нясьвіж на курсы беларусазнаўства, аб чым ён шырока пускаў чуткі па вёсках.

Гэная яго дзейнасьць наводзіць на думку, што ён рыхтаваўся застацца вучыцелем у беларускай школе, на адчыненьне якой жыхарства падало 57 дэкляpацыяў. Да таго-ж упадабаўся яму будынак будучай 2-х клясовай школы і $1\frac{1}{2}$ дзесяціны агароду каля школы. Цяпер маніцца ставіць беларускія спэктаклі і наагул, як відаць, маніцца пашыраць свядомасьць пасярод Беларусаў... З другога-ж боку, каб ня згубіць добрую апінію ў паноў, наперакор існуючаму ў нашаў вёсцы гуртку Б. І. Г. і К. закладае асадніцкае „Kółko rolnicze" знаходзячы для гэтае мэты здраднікаў працоўнага беларускага сялянства і сам робіцца яго кіраўніком, „Prezesem". Мае на мэце залажыць яшчэ нейкае „kółko"... А вучні як ганялі сабак, так і ганяюць, бо п. вучыцелю не да навукі. Вучні, скончыўшы 5-ці клясовую школу на сілу можа падпісацца, за тое ад вучыцеля добра навучыўся лавіць у балоце жабаў ды ляпіць з гліны фігуркі „co wymaga metoda polska"...

Не, пане вучыцель, двум багом служыць ня зможаш! А вам прыхвасьням вучыцеля, ганьба ад працоўнага сермяжнага люду.

Біч.

---

18 — Выбаршчыкі-Беларусы, гэта адзіны сьпісак кандыдатаў у Сойм і Сэнат. 4 і 11 сакавіка, усе як адзін, ідзеце да абвадовых урнаў і аддайце за гэты сьпісак свой голас.

Панскія служкі.

(Пружаншчына).

2 студзеня г. г., у прысутнасьці Пружанскага Старасты і самаўрадавага інспэктара, адбылося паседжаньне радных Пружанскае воласьці, на якім разглядалі бюджэт на 28 год. Тут-то, паны радныя, за выняткам шэняўскага Піліпы Шышкі, паказалі якімі яны зьяўляюцца абаронцамі сялян. Калі П. Шышка ўзяў слова і, ахарактарызаваўшы цяжкае палажэньне сялян, дамагаўся, каб паменшыць пэнсыю пісару Лэнскаму і войту Янушу на адну катэгорыю, а таксама ня браць сабе дыэтаў за паседжаньне па 4 злоты, дык ніхто з радных яго не падтрымаў. Ціж ня сорамна вам, паны радныя? Ці-ж на тое вас сяляне выбралі, каб памагалі паном зьдзіраць з іх скуру?.

М. Бедны.

НАШАЯ ПОШТА.

Шыночыну. Грошы атрыманы. Газэта Вам пасылаецца ад 3 лютага г. г. цераз пошту Вялейку. У Вашай справе падаем рэклямацыю.

Міську. Грошы атрыманы. Газэту пасылаем ад 3 студзеня. У Вашай справе падаем рэклямацыю.

Orbis-у. Чэк на Варшаву на суму 14 злотых 40 грошаў атрымалі.

Усячына.

Цуд навукі і тэхнікі—тэлевізыя.

Чалавецтва ўжо звыклася з бяздротным тэлеграфам і тэлефонам. Ня зьдзівіла яго і адкрыцьцё перадачы малюнкаў па тэлеграфу, таксама і фатаграфаваньне на адлегласьць (досьледы над чым ня вельмі даўно даконваліся між Бэрлінам і Венаю). Апошнім часам навука і тэхніка падарыла чалавецтву новую прыладу, якую трэба лічыць проста такі цудам цудоўнасьці. Мова ідзе аб гэтак званай „тэлевізыі", ці дальнабачнасьці, здольнасьцю бачыць на адлегласьць. Адзін амэрыканскі інжынер выдумаў і збудаваў такі апарат, пры помачы якога можна бачыць усе рэчы на зямлі, нават за тысячы кілёмэтраў, праз лясы, горы, акіяны, як перад самымі вачыма.

Пры досьледзе над гэтым апаратам у Гартэдалю, каля Ню-Ёрку ў невялікім падвальным памешканьні невялікая колькасьць прысутных бачыла двох чалавек, сядзеўшых у Лёндане каля апарату тэлевізыі, які называецца „электрычным вокам". Седзячы ў цёмным падвале яны бачылі праз акіян, на адлегласьці 6000 кілёмэтраў, як два чалавекі гулялі па Лёндану. Праўда, малюнак быў даволі нявыразны, але, не падлягае сумліву, што далейшыя ўдасканаленьні дазволяць бачыць на большыя адлегласьці і зусім выразна, як перад вокам.

Будучыня тэлевізыі надзвычайная. Напрыклад, вучыцель гэографіі ў Лёндане, чытаючы лекцыі перад слухачамі аб якой-небудзь Індыі ці Аўстраліі, можа пры помачы апарату тэлевізыі паказаць слухачом тыя месцы, аб якіх ён у даны момант гаворыць. Гэта будзе ўсапраўды наглядны выклад лекцыяў, як у батанічным садзе.

Возьмем яшчэ прыклад. хоць-бы з будучай вайны. Вядзецца вайна. Пры помачы апаратаў тэлевізыі адзін праціўнік можа бачыць, што робіцца ў тылу другога праціўніка. Ні з чым ня можна будзе схавацца, калі толькі ня будзе адкрыта працівадзейства.

Так, жывём на рубяжы такога часу, калі цуды навукі і тэхнікі будуць балей цудоўнымі, чым цуды ў „біблійных" надзеях.!

Да падпішчыкаў „Сял. Нівы".

Усіх падпішчыкаў ветліва просім прысдаць належныя за падпіску грошы. Хто не ўрэгулюе падпіскі, таму ад 1-га сакавіка газэта будзе спынена.

Адміністрацыя „С. Н.".

Гаспадарскі аддзел.

Як дагледаць кабылу пасьля ажарабеньня і жарабяткаў.

Рэдка калі прыходзіцца памагаць кабылам пры іх ажарабеньні; двойча ў іх зусім мала калі здараецца. Іншым разам кабылы так скора і лёгка жарэбяцца, што нават само жарабё выпадае разам з „мяшком". Тады ўжо трэба канешна гэты мяшок (як толькі выйдзе ўжо на зямлю) разьдзерці, бо інакш жарабё можа задушыцца. Бывае яшчэ і так, што пуповы шнурок, як устае кабыла, сам не адарвецца, то трэба яго перарваць, кроў добра выціснуць двума пальцамі, а калі за даўгі,—намазаўшы чыстым дзёгцем, падвязаць.

Барані Божа толькі ня здоіваць малодзіва, як гэта часта робяць. Малодзіва гэта самае найважнейшае лякарства для малога жарабяці, бо, нассаўшыся яго, выкіне разам з гноем той клейстраваты клей, які яшчэ застаўся ў яго жываце, а малодзіва яго распушчае; калі-ж яго здаіць, то жарабяты хварэюць на жывот.

Ня раз бывае, што нядаўна нарадзіўшымся жарабятам цяжка прыходзіцца выкінуць першы кал; тады трэба, намазаўшы палец алівай, ці нясоленым маслам, выбраць гэты кал з кішкі.

На першым тыдні пасьля ажарабеньня з кормам трэба быць асьцярожным, аўса нават зусім ня варта даваць. Асьцярагацца так сама тухлага і гнілога сена, бо ад гэтага, як кабылы, так і жарабяты будуць хварэць. Кабыле пасьля ажарабеньня даць цёплаго пойла з атрубоў, ці аўсянкі— замест вады. Праварына павінна быць ня цесная, ня душная, ня цёмная і ня скупіцца чыстай саломы на падсьцілку.

Чым жарабё раней пачне есьці авёс і чым балей яго будзе зьядаць, тым лепш і хутчэй будзе расьці, ды і пасьля сам конь будзе лепшы, дужэйшы, ну і, разумеецца, даражэйшы.

Жалабок для жарабяці павінен быць нізкі, бо калі ён будзе повысакі, то пасьля з гэтага жарабяці можа выйсьці конь калекай: хрыбеціна яго і крыж выгнуцца і страцяць усякую форму.

І матку, і малое трэба як найчасьцей выводзіць на двор, зважаючы аднак, каб пагода была і цяплейшая і сухая. Кабылу можна вадзіць, а жарабё хай сабе пабрыківае каля яе.

Кабылу праз першые 3 — 4 тыдні пасьля ажарабеньня лепш да працы ня браць, але, калі бяз гэтай падмогі гаспадар абысьціся ня можа, то прынамсі трэба прыпушчаць жарабё да маткі, меней—болей, праз гадзіны паўтары, бо інакш само малако ў вымені сагрэецца, малое можа праз лад нассацца і захварэць. Калі-ж кабыла была доўга без жарабяці (напрыклад — у дарозе), то гады лепш яе сьпярша здаіць.

Раз назаўсёды толькі памятуйце: ня біць, ня страшыць, дый ня крычаць ані на кабылу, ані на жарабё, бо гэткім толькі парадкам узгадовываеце самі сабе і другім наравістых коняў.

Як чалавек, так і ўсялякая жывёла добра разумее, як з імі абходзяцца і пасьля гэтым самым адплачвае...

Кабылу — матку пасьля 5 —6 тыдняў, як ажарабілася, можна браць да работы, а малое — калі няма халадоў— выпускаць разам.

Адлучаць жарабё раней 4 месяцаў— ня варта, а лепш пасьля пятага.

Кабылу цераз дзевяць дзён пасьля ажарабеньня можна пусьціць і да жарабца.

Рэдактар і выдавец А. Герасімчук. Беларуская Друкарня ім. Фр. Скарыны—Вільня, Людвісарская 1.